

פניני הפרשה

נצבים

עלון מס'

1102

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

חור בבלון הנפוח

כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיוך ובלבבך לעשותו – הדבר אומר דרשני, הלא אנו רואים שלא קל לקיים את התורה והמצוות, והיצר הרע בתחבולותיו מערים קשיים אין סופיים ואף מצליח לא מעט, ואיך אפשר לומר שהדבר קל?

מבאר בספר שיחות מוסר להגר"ח שמואלביץ על פי משלו של שלמה המלך: "עיר קטנה ואנשים בה מעט, ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים. ומצא בה איש מסכן חכם, ומילט הוא את העיר בחכמתו, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא" (קהלת ט'). חז"ל רואים בפסוק זה משל למלחמת היצר. באיזו חכמה הצליח האיש המסכן להציל את העיר מידי המלך הגדול והחזק? הוא גילה לתושבי העיר את הסוד, שכל המצודים הם בסך הכל דמיון פורה, והמלך הגדול מאיים ומבהיל, אך אין לו כל שליטה אמיתית עליהם. את כל הבלון הנפוח הזה – חור זעיר ובלתי נראה מסוגל לפוצץ.

אכן על ידי "בפיוך ובלבבך לעשותו" שמתעורר בפיו לתורה ולתפלה ומעורר את לבו להכיר את האמת, כל הדמיונות של היצר הרע מתבטלים ונעלמים.

הגאון רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל מסביר במשל מדויק כיצד אור התורה מסלק את חשבת היצר:

כפרי אחד לא יצא בחייו מן הכפר בו היה חי, והנה יום אחד הזדמן לעיר הגדולה בה מצוי הכל מכל כל. עבר ברחוב ועיניו הסתנוורו מהשכלולים שהתגלו לעיניו. באחת החנויות נתקל בהמצאה חדשה – פנס. כל כך התלהב מהפנטמ, עד שמיד רכש אותו. המשיך בהליכתו ומרחוק הבחין בדבר שלא ראה בימי חייו: אולם גדול בו יושבים אנשים רבים וצופים בתמונות מוקרנות על הקיר... מיד אמר לעצמו, "כזה דבר פלא לא ראיתי בחיי! חייב אני לרכוש כרטיס". רכש כרטיס, נכנס בהססנות והביט לצדדים: באולם היה חושך מוחלט, ועל הקיר נראו בני אדם כשהם הולכים, עומדים, יושבים...

מחוסר מקום, נאלץ לעמוד במרחק, והתקשה לראות בצורה ברורה את הדמויות המתרוצצות על הקיר הענק. "בטח אינני רואה ברור, מחמת החושך השורר בחדר!" חשב לתומו. לפתע נזכר בפנס שבכיסו. מיהר והוציא, הדליק וכיון אל הקיר. אך לפתע הדמויות שריצדו על הקיר נעלמו והתגלה קיר חלק וריק.

מהומה קמה באולם. צעקות זעם נשמעו מכל עבר: "נו! מה זה! מה זה!". כשגילו שהוא מחזיק בפנס, כמעט והכו אותו: "שוטח! כבה מהר את הפנס! אתה מאיר ומפריע באמצע!". והוא מיתמם בשלו "מה אתם רוצים ממני? לא מגיע לי גם לראות? הלא קניתי כרטיס בכסף מלא!".

היה שם אדם חכם, שהבין כי לא מדובר באיש רשע אלא באדם שאינו מבין את משמעות מעשיו. קם ממקומו, תפס בדש מעילו והסביר לו "כאן רואים רק כשיושבים בחושך, כשיש אור לא רואים מאומה"...

והנמשל נוקב: בחשבת העולם הזה, מציג לנו היצר הרע את תאוות העולם הזה כמצג מרהיב ונוצץ. אבל כאשר מאירים קצת את הנשמה בלימוד התורה המאירה – מיד מסתלקות כל התמונות!...

דרכי הפרד"ס <small>אופנים בפירוש התורה</small>	עצה טובה
<p>שמות הפרשיות</p> <p>הפיכת רשימת שמות החומשים או הפרשיות לאימרה מוסרית וכדומה. לדוגמא: הפתגם "אחרי מות – קדושים אמור", דהיינו: לאחר מותו של אדם אין לדבר בגנותו, ויש לעסוק רק במעלותיו.</p>	<p>להורדת הלחץ שקודם התקיעות, מומלץ לפני התקיעה הראשונה לנשום נשימה עמוקה להרגעה. (הרב ישראל שינפלד).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כי היתרון שיש לאדם על שאר הנבראים הוא רק בכח הדיבור, ובלעדיו כבהמה הוא נחשב שגם היא אוכלת ושותה אבל הדיבור הוא העלוי הגדול לאדם שעל ידו יגלה אדם מצפוני לבו וחכמתו, כי הלשון הוא קולמוס הלב". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' קצ"א)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוהיכם – פירש רש"י ז"ל: מלמד שכינסם משה ביום מותו להכניסם בברית. ע"כ. ונראה לענ"ד עוד לומר בדרך דרש שמושה רבינו התכוין לדברים רחוקים יותר, דאיתא במדרש אסתר על הפסוק הפיל פור הוא הגורל (אסתר ג' ז'), אמר רמי בר חמא בר חנינא: תנא, כיון שנפל לו בירה אדר שמח שמוחה גדולה. אמר, נפל לי פור בירה שמת משה רבם. והוא אינו יודע שבז' באדר מת ובז' באדר נולד. עכ"ל. מבואר יוצא, שהמון שמח על שנפל הפור בחודש אדר משום שבו מת משה, אך שמחתו לשוא היתה. וזה מה שרמזו להם כאן מרע"ה באומרו אתם נצבים "היום", היינו ביום מותי שהוא ז' באדר, אתם גם "נצבים", מלשון חזק וניצב, "לפני ה' אלהיכם", כך שלא יאונה לכם כל רע, ואך שוא יחשבו המון הרשע וזרש אשתו שביום זה אין בידו יתברך להושיע אתכם ח"ו.

ועל דרך זה נראה לי עוד בס"ד ליישב מה שהזכיר כלכם ואח"כ פרט ראשיכם וכו' עד כל איש ישראל, כי הנה ראיתי במדרש רבנו בחיי ז"ל שכתב: "כל איש ישראל", מכאן שאם אחד חטא, בעונו יספו כולם, וכן להיפך, שבזכות אחד יכולים כל הציבור להינצל. ע"ש. ולדרכנו יובן יפה הקשר לכאן, על פי הגמ' במסכת מגילה (דף י"ב ע"א) שדרשה על הפסוק "לעשות כרצון איש ואיש", "איש" זה מרדכי שנאמר איש יהודי. ע"ש. וזהו מה שאמר מרע"ה "כל איש ישראל", היינו כולכם תזכו להיות בזכות "איש ישראל", היינו מרדכי שנקרא איש, ובזכותו תנצלו מהרעה שתיחרש ביום זה שאני נפטר. וכן תמצא סופי התיבות "כלכם לפני ה' אלהיכם" עולים בגימטריא המון, וראשי התיבות "ראשיכם שבטיכם זקניכם" הן אותיות זרש לרמוז להאמור, שהמון זרש יחשבו שנצחו בזה שנפל הפור בחודש אדר. אך לעומת זאת תמצא ראשי התיבות "אתם נצבים היום כלכם לפני י"י אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל" עולים בדיוק נמוך כמנין אסתר, לרמוז שבזכות אסתר אתם נצבים היום.

ועיין בפירוש רש"י שכתב בשם מדרש אגדה: למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות? לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם, ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו? התחיל משה לפייסם: אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפנינו. ע"ש. ולפי דרכנו יומתק, שירמוז להם שגם בעת צרת אחשוורוש יבטחו בה' ויחזרו בתשובה ואז מובטח להם שתתבטל גזירת הכליה, וכמו במדבר שהכעיסו ישראל לפני הרבה אך לאחר שחזרו בתשובה ריחם עליהם. גם יובן יפה הסיום שאומר להם מרע"ה "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת ואת האלה הזאת, כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום", שרמוז להם שהברית הזאת הינה לכל הדורות, וכמובן גם התשלום והשכר בעד הברית שמור לכם לעד ולעולם. ובודאי כמו שה' לא עזבכם עד היום כך גם לעתיד לבוא לא יעזבכם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

דע את האויב

הסבא מקלם היה אומר: איך יתכן שאדם יגור עם חברו עשרות שנים בחדר אחד, וכאשר ישאלו אותו התכיר את האדם הזה, יאמר לא אכירנו...

יצר הרע שוכן בלבו של האדם כל חייו, והוא בקושי מכיר אותו ולפעמים גם מתכחש לקיומו.

על כן, חז"ל מנו לנו שבעה שמות של יצר הרע, שמהם ניתן להבין את תכונותיו השונות ואופני פעולתו (סוכה נ"ב ע"א).

רבנו הרמח"ל בספרו "דרך עץ חיים" מגלה כי ידע הוא כח ו"ידיעת האמת מחזקת את הנשמה ומרחקת ממנה את היצר הרע, ואין דבר שמחליש את כוחות הנשמה כנגד היצר הרע כמו חסרון הידיעה, ואם היתה הידיעה רחבה ועומדת על לב בני האדם, לא היו חוטאים לעולם."

כל צבא טירון יודע שכדי לנצח במלחמה, יש צורך לאסוף כמה שיותר מידע על האויב, להכיר את אופיו, חוזקותיו וחולשותיו, דרך הלחימה שלו וטכסיסיו. אף מדינה מתוקנת לא תוציא את חייליה לשדה הקרב בטרם תלמד היטב את האויב, תכיר את שטחו, את מטרותיו, ואת אמצעי הלחימה שלו. רק לאחר איסוף כל הנתונים ניתן יהיה לתכנן מהלכים מתאימים, ולצאת באופן פעיל למלחמה. מי שיוצא להילחם ללא הכנה מוקדמת, ויורה לכל הכיוונים ללא אבחנה, בודאי לא ישאיר לעצמו סיכויים רבים לנצח.

ואם במלחמה גשמית כך, על אחת כמה וכמה במלחמה החשובה והקשה ביותר בחיי האדם - מלחמת יצר הרע וחילותיו. אדם שמחליט להתחזק במשהו, מבלי להשקיע מחשבה ותכנון, מבלי לבדוק את החולשות שבהם יצר הרע יכול להביס אותו - מהר מאד יפול ויטייאש.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

לפני מלכים יתייצב

מכיר בטענת החזקה "שעול אלקנדיל", ואין לרב כל סמכות לחייב את השוכר בתשלום כלשהו".

רבי ישועה התעלם מדברי שליח המלך, וצוה במפגיע על השוכר הסרבן לבוא לפניו. משזה בא חייבו על פי דין תורה לשלם לשוכר הראשון את חלקו בעד חזקת הבית כנהוג. השוכר שידע מהציווי החד משמעי של המלך, השתומם והרהיב עוז ואמר: "רבי, הלא שלח אליך אדוננו המלך שליח לאמר, שאין המלך מכיר בטענת החזקה, וכיצד תחייבני להמרות דברי מלכנו ירום הודו?!"

תשובת רבנו היתה קצרה וחדה כתער: "אדונך איננו מכיר בחזקת שעול אלקנדיל, אך אדוננו מכיר. הזדרז ושלם חובך לדייר הראשון!"

השוכר העיקש מיהר לספר לאמו הטבחית, וזו הלכה רכיל ומסרה דברים כהווייתם למלך. המלך שהעריך מאוד את רבי ישועה, נדהם לשמוע שהרב העז לבטל כך במחי יד את דבריו, והוא התמלא בכעס מהול בעלבון. לאחר ששככה מעט רוחו, התיישב בדבר והגיע להבנה כי כנראה דברי הרב לא נמסרו בצורה נכונה, ולבטח חלה כאן אי הבנה. קרא אליו את השוכר ופקד עליו: "מסור לי שוב את דברי הרב במדויק, אל תפל דבר!"

השוכר הנרגש מסר את דברי רבי ישועה מלה במלה: "הרב אמר לי כדברים האלה, אדונך אינו מכיר בטענת הדלקת הנר, ואדוננו מכירה".

הרהר המלך רגע ושניים, וחיוך גדול התפשט על פניו: "יפה אמר הרב, אדונך אינו מכיר בטענת הדלקת הנר, הוא המלך אשר באמת אינו מכיר את מנהג החזקה, אבל 'אדוננו מכירה' הוא משה רבנו ('סאינדא מוסא', שגם המוסלמים מאמינים בו), והוא צוה ליהודים לקיים את מנהג החזקה, על כן איפוא, מהר ושלם חובך לבעל החזקה..."

בזמן הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל, מקובל היה בתונס שהשוכר הראשון ששכר מגוי דירה או חנות, היה קונה לו בנכס "חזקה" לעולם, וגם אם בא במקומו דייר חדש ששוכר את הנכס מיד הבעלים, חייב היה לשלם גם "דמי חזקה" לשוכר הראשון. חזקה זו נקראה בערבית "שעול אלקנדיל" (הדלקת הנר), כלומר: דמי שכרו של הראשון שהדליק את הנר בבית, ובכך קנה בו חזקה לעולם. מנהג זה נתקן כדי לרסן את תאוות הבצע של המשכירים הגויים, שהיו נוהגים חדשים לבקרים להעלות את מחירי הדירה לשוכרים, באיום שימצאו משכיר יהודי אחר שישלם יותר. בגלל תקנה זו שמחייבת מס גם לשוכר הראשון, היה קשה לגויים למצוא משכירים אחרים שישלמו גם מחיר גבוה וגם מס.

אנשי הקהילה הקפידו לקיים את התקנה ככתבה, אך בכל כלל יש יוצא מן הכלל.

אחד מבני הקהילה פנה לגוי שבבעלותו דירה שמושכרת ליהודי אחר, הציע לו סכום גדול יותר, וכך התיישב בבית במקום השוכר הקודם. השוכר הראשון דרש ממנו לשלם לו לפחות את המס הנהוג, אך השוכר החדש הוסיף חטא על פשע וסרב לשלם לו.

בצר לו, פנה השוכר הראשון בתלונה אל רב העיר הגאון רבי ישועה בסיס, והרב שלח את שליח בית הדין להזמין את השוכר השני לדין תורה.

כיון שידע הלה את אשר נגזר עליו, לא התייחס להזמנה, ובמקום זה זמם לעקור לגמרי את התקנה. אמו עבדה כטבחית בבית הביי מלך תוניסיה, והוא ביקש ממנה לבוא לפני המלך ולבקש מלפניו לבטל את התקנה של היהודים.

המלך ששמע על התקנה, זעם על הסמכות שנטלו הרבנים לעצמם בלי רשותו, ומיד שלח את משרתו שימסור לרבי ישועה בזו הלשון: "הוד מלכותו אינו

☺ זה כא חזקה! ☺

מוספרים שפעם נכנס לאדמו"ר בעל לב שמחה' מגור אחד מחסידיו, ושאלו שאלה בנוגע לבעל-תשובה שהוא מקרב. בתוך הדברים עלה חשש בלבו שמא האדמו"ר חושב שהשאלה נשאלת עליו עצמו, ולכן מיהר להבהיר: "לא, לא אני הבעל-תשובה".

"ומדוע באמת לא?... שלח בו הרבי מבט נוקב..."

☺ חזקה חזקה כא... ☺

אנשים שנולדו שומרי תורה ומצוות, בטוחים לפעמים שהמושג לחזור בתשובה אינו קשור אליהם, הם הרי אינם "בעלי-תשובה"...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א
(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם יש בעיה לשבת בבית מדרש בישיבה מזרחית, כשהדבר נוח לי יותר ומוסיף לי הרבה לריכוז (ראיתי תמונה ובה אנשים יושבים כך בבית הכנסת אלגריבה בג'רבא)?
תשובה: כך ישבו בג'רבא ולא בארץ ישראל. עלת לקרתא זיל בנימוסה.

שאלה: איך לנהוג עם יהודי הנמצא בתהליכי חזרה בתשובה, שמתעקש לשהות בלי כיפה בשעות התפלה והשיעורים, באומרו שאינו מבין טעם לזה?
תשובה: יש ללכת אתו לאט לאט, ולפחות להקפיד שלא יוציא ברכה או פסוק מפיו בגילוי ראש (אולי כשיראה דברי מרן בש"ע סי' צ"א סעי' ג' "שיש למחות שלא ליכנס בבית הכנסת בגילוי הראש" יקבל).

שאלה: בשנים האחרונות נוהגים אצלנו בראש השנה בזמן חזרת הש"ץ לרקוד במעגל תוך כדי שירת קטעים מחזרת הש"ץ. האם יש בעיה בכך?
תשובה: כבר נפסקה הלכה בש"ע [סי' של"ט סעי' ג', ובסי' תקכ"ד סעי' א'] שאין מרקדין בשבת ויום טוב חוץ מיום שמחת תורה.

שאלה: מה עדיף, לקרוא ספר תהלים אחד בכל יום של ראש השנה עם טעמים ובנחת, או שני ספרי תהלים בכל יום ללא טעמים ובמרוצה?
תשובה: לקרוא פעם אחת ובנחת עדיף. וכך כתב בברית כהונה [ערך ראש השנה אות ח"ן]. וידוע הרמז: אל תסתכל בקנקן (300 מזמורי תהלים, ק"ן-ק"ן) אלא במה שיש בו.

שאלה: האם אומרים "שלום עליכם" ו"אשת חיל" בראש השנה, יום טוב, ושבת חול המועד?
תשובה: אין מנהגנו לומר גם כשחל יום טוב בשבת. ויש שנוהגים לומר ביום טוב וחול המועד שחלו בשבת, רק לא בראש השנה.

שאלה: במדה וישנם מספר פירות חדשים בסימני ראש השנה, האם אפשר להביאם לסירוגין על מנת לברך על כל אחד ואחד שהחיינו, או שזו ברכה שאינה צריכה, ויש לפטרם בברכת שהחיינו על הקידוש?
תשובה: אפשר להביא לסירוגין, ואין חוששים ביום טוב משום ברכה שאינה צריכה.

שאלה: בראש השנה שמברכים שהחיינו על הכוס, האם נפטרו הפרות החדשים שיאכל בהמשך?
תשובה: אל תביא את הפרות החדשים בשעת הקידוש, ותרויח עוד ברכה.

שאלה: יש מיוצאי ג'רבא שנוהגים לאכול הסלט הנקרא "משיר" (פלפל חריף ועוד) ביום השני של ראש השנה, בטענה שהיום הראשון דין והשני רחמים. האם נכון הדבר?
תשובה: אמת שיום שני דינא רפוא, אבל לא רחמים.

שאלה: האם מותר להתפלל ולבקש על זיווג הגון בראש השנה ובתפלות החג?
תשובה: מותר.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל